בראשונה פרק שני יומא

בראשונה כל מי שרוצה לתרום. כל כהן שהיה מאותו בית אב ורוצה לתרום הדשן שחרית תורם ולא היה פיים לדבר: **וכומן שכן מרוכין.** הבאים לתרום זה אומר אני תורם וזה אומר אני תורם: **רצין ועולין בכבש.** שהוא שלשים ושתים אורך: **ולא הקודם כבן.** ליכנס לתוך ארבע אמות עליונות של כבש הסמוכות לראש המזבח זכה לתרום חהו גולדם: **ואם היו שניהם שוים.** כשניהם אין אחד מהן זוכה לתרום אבל מעתה כולם באין להטיל גורל ומהו הגורל הממונה על הפייסות אומר לכולם: **הגביו.** הוליאו אגבעותיכם כל אחד יראה אגבעו כדמפרש לקמן בפרקין[1] מקיפין ועומדין בעגולה בא הממונה ונוטל מלגפת מעל ראש של אחד מהן וממנו פיים מתחיל לימנות ומוליא כל אחד ואחד אגבעו למנין והממונה אומר כל שהמנין כלה בו הוא זוכה ומוליא מפיו מנין או מאה או ששים הרבה יותר משהיו שם שהכהנים ומתחיל למנות מזה שנטל מראשו המלגפת וסובב והולך ומונה (ו) ואחר מלילה עד סוף המנין ומי שהמנין כלה בו הוא הזוכה וכן לכל הפייסות: **אחת או שתים.** בגמרא [כא.] פריך לה עלה: **ואין מוליאין אגודל במקדש.** בגמרא [ז] מפרש מפני הרמאין כשיקרב המנין לכלות ויביט למי יכלה יוליא זה העומד לפניו שתי אגבעות כדי שיאמר בשני בני אדם וימהר המנין לכלות בו והממונה לא יבין לפי שאדם יכול להרמיק אגודל מן האגבע הרבה ונראין כאגבעות ב' בני אדם: **אלא כפיים.** זה שפירשו: **ארבע פייסות היו שם.** ד' פעמים ביום נאפים לפיים: **גמ' והא.** עבודה זו של תרומת הדשן: **מעיקרא.** קודם שתירע תקלה במרוצתם: **מ"ע לא תקינו לה פייסא.** ככל שאר עבודות דמתני' דתנינן שכל תחילתן בפיים היתה: **מעיקרא סבור.** בית דין: **כיון דעבודה לילה היא.** הוליא והוכשר בלילה לא תשיבה ליה לכהנים ולא אתו לאיגלוי עלה: **והא הקטרת איברים.** שהוא כשר כל הלילה ותנן גבי פייסות דמתני' (לקמן דף כה.) מי מעלה איברים לבבש ומן הבבש למזבח: **סוף עבודה דיממא היא.** שהוא גמרו של קרבן משאחט ביום ומזרק דמו ביום לבן תשובה בעיני הכהנים לבא לריב עליה: **למחר אין צריך לקדם.** אם לא יצא מן המקדש. ואפי' לרבי דאמר בשאיות קדשים (זבחים דף יט.) ליה מועלת בקידוש ידים ורגלים מודה הוא דמקרות גבר עד לפרא לא פסלה ליה: **מחמת עבודה.** אלמא תחילת עבודה קרי לה: **אימא שבבר קדש מתחילה.** לפם עבודה: **שאני מיגנא ממיקם.** נוח לו לאדם לגדל שיבה מעיניו מלילך ליגן עד סוף הלילה מלהיות עומד ממטתו בהשכמה שהיא תרומת הדשן: **ותקנתא לאי ניסא הואי.** קושיא היא וכי מפני תקלה שאירעה נתקן לה פיים: **והא לאי ניסא הואי.** בשביל סידור המערכה ושני גזירי עצים שהתורם הוא המסדר וכיון דכולן בכהן אחד יש כאן עבודות חשובות ומעיקרא בעו פיים: **שני גזירי עצים.** שני בקעיות עצים ארוכים כמדת רוחב המערכה ונותן אותן ממעל עצי המערכה ומקרא עליו לה לקמן (דף כו:) ובער עליה הכהן עצים ובער על המערכת העצים שני גזירי עצים דהא קרא במערכה משמעי רישיה דקרא והאש על המזבח תוקד בו וגו' וכל מוקדה שבענין לשון מערכת מדורה היא: **אמרי מי יימר דמסרמי.** לא חשיבא עלייהו למיטרח עלה מספיקא: **דאורעא.** ארבע אמות קרקע הסמוכות קודם עלות לבבש: **קמייתא נמי לא.** ארבע ראשונות שבגבל הבבש: **דביני ביני.** לברור ארבע אמות בתוך שלשים ושתים (ב) (לבך): **לא מסיימין.** לא יהא בהן סימן: **פשיטא לי.** דארבע לבבש גבי מזבח תנן מיהו הא מיבעי לי דקי"ל בזבחים (דף סב:) שהבבש פורח אמה על כביסת היסוד ואמה הסובב נמצאו ארבע (ג) הסמוכות לבבש לתחילת יסוד מזבח הן שש לסמיכת גג המזבח שהוא משון מגגד היסוד (מזבח) הראשון שתי אמות ומבעיא ליה ד' אמות דמתני' לגב המזבח נקט להו דהיינו בהדי אמה יסוד ואמה סובב או

בראשונה [ח]כל מי שרוצה לתרום את המזבח תורם ובזמן שהן מרובין רצין ועולין בבבש כל הקודם את חבירו בארבע אמות זכה ואם היו שניהן שוין [א]הממונה אומר להן הצביעו ומה הן מוציאין אחת או שתים ואין מוציאין אגודל במקדש מעשה שהיו שניהם שוין ורצין ועולין בבבש ודחף אחד מהן את חבירו ונפל ונשברה רגלו וכיון שראו בית דין שבאין לידי סכנה התקינו שלא יהו תורמין את המזבח אלא בפיים [ט]בארבע פייסות היו שם וזה הפיים הראשון: **גמ'** והא מעיקרא מאי טעמא לא תקינו לה רבנן פייסא מעיקרא סבור כיון דעבודת לילה היא לא חשיבא להו ולא אתו כיון דחזו דקאתו ואתו לידי סכנה תקינו לה פייסא והרי איברים ופדרים דעבודת לילה היא ותקינו לה רבנן פייסא [י]סוף עבודה דיממא היא האי נמי תחלת עבודה דיממא היא [יא]דאמר ר' יוחנן [ב]קידש ידיו לתרומת הדשן למחר אין צריך לקדש שבבר קידש מתחילת עבודה אימא שבבר קידש מתחילה לעבודה איבא דאמרי מעיקרא סבור כיון דאיבא אונס שינה לא אתו כיון דחזו דאתו וקאתו נמי לידי סכנה תקינו לה רבנן פייסא והרי איברים ופדרים דאיבא אונס שינה ותקינו לה רבנן פייסא שאני מיגנא ממיקם ותקנתא לחך גיסא הואי תקנתא לאי גיסא הואי דתניא [יב]מי שזכה בתרומת הדשן [יג](זכה) בסידור מערכה ובשני גזירי עצים אמר רב אשי שתי תקנות הוו מעיקרא סבור לא אתו כיון דחזו דקאתו ואתו נמי לידי סכנה תקינו לה פייסא כיון דתקינו לה פייסא לא אתו אמרי מי יימר דמתרמי לן הדר תקינו להו מי שזכה בתרומת הדשן יזכה בסידור מערכה ובשני גזירי עצים כי היכי דניתו וניפייסו: ובזמן שהן מרובין וכו': אמר רב פפא פשיטא לי ארבע אמות דארעא לא רצין ועולין בבבש תנן קמייתא נמי לא דלא מסיימא מילתא פשיטא לי דגבי מזבח תנן בעי רב פפא ארבע אמות שאמרו בהדיה אמה יסוד ואמה סובב

בראשונה כל מי שרוצה לתרום בו'. **שאני מיגנא ממיקם.** תימה לי אמאי לא תקנו לה מעני דעבודת לילה כשהיה ביום ולהכי תקינו רבנן פייסא דלא ליתו לאיגלויי כיון דכשהיה ביום ומכיבא להו דאכתי ליכא אונס שינה וכ"ל בספיר פריך דהא כל מי שמעלה איברי תמיד של בין הערבים מכבש למזבח היה צריך להיות ניעור בלילה עד שיתעכלו שאם יפקדו מעל מזבח שיחזירם למערכה ולהכי פריך דא"כ לא תביבי להו ולא שכיחי דאתו בשלילה שיהו צריכין להיות ניעורין זמנין עד חצות כדי להסדורי פוקעין דידהו:

שתי תקנות הוו. תימה לי מנא ליה דשתי תקנות הוו לימא מעיקרא סבור דלא אתו כיון דחזו דאתו וקאתו נמי לידי סכנה והוצרכו לתקן פייסא אמרו אם נתקן פייסא א"כ יהו נמנעין מלבא לעמרו אימר דמתרמי לן ותקנו בהיא שעתא דתקינו פייסא כל מי שזוכה בתרומת הדשן לזיכי נמי בסידור מערכה וכסידור שני גזירי עצים וי"ל דלאו דוקא קאמר שתי תקנות בתרי זימני אלא דילמא בחד זימנא וקרי להו שפיר שתי תקנות כיון דתקנת הפיים משום דנפיסי דאתו הוה ומשום חשש דילמא לא ליתו תקינו כל מי שזוכה בתרומת הדשן יזכה בסידור מערכה וכו' קרי ליה שפיר שתי תקנות אפילו אי בחד זימני דתקינו להו ואע"ג דליכא דכיון דתקינו פייסא לא אתו משמע דבתר הכי תקינו להו אין לומר דלא דק כולי האי בגלגיה כי רב אשי מפרש הענין כאילו הוה בתרי זימני וממילא נוקמא נמי בחד זימנא אי נמי כ"ל מדקתני מי שזכה בתרומת הדשן יזכה וכו' ולא קאמר מי שיזכה בתרומת הדשן יזכה בסידור מערכה וכו' שמע מינה דלאו בחד זימנא ניתקן אלא הכי הוה מעשה כיון דחזו דלא אתו ופעם אחת היה שלא באו אלא מועטין ולא היו לשם כהנים שהיו מסדרין המערכה לאחר מ"[שזכה מי שזכה בתרומת] הדשן אז אמרו מי שזכה בתרומת הדשן יזכה בסידור המערכה:

המשך

[1] מתיבות ר' דברים וכו' עד מי' תשלומין כו' שייך לדף כ"ג סוף ע"ב.

תוס' ישנים (המשך) לאחר ואהני להקריבם נסכים לאיכיכן אלמא סמוך לנסכים ומיבעיא אמה יסוד ואמה סובב מכלל ארבע אמות בתחתם הייט אלא יתעבבו יותר אבל לכתחילה יהו להקריבן שחרית אחר נסכי

מסורת הש"ס

[1] מתיב מ"מ, ב) [לקמן כה.], ג) [לקמן מ:], ד) [שם מח.] זבחים כ. כח. ע"ש, ה) [לקמן מ: מח.], ו) [ל"ל זכה], ז) [דף כה.], ח) [דף כג.], ט) ס"ר.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הלגיעו כו' ומוכה האצבעות ואחר תלילה: (ב) שם ד"ה דביני. תיבת לכך נמחק: (ג) שם ד"ה פשיטא. תרגם של בבש הסמוכות לתחילת יסוד מזבח:

מוסף רש"י

ארבע פייסות היו שם. בכל יום (לעיל יד:). קידש ידיו לתרומת הדשן. דכתיב והרים את הדשן, בכל בקר היה נוטל במחתה מן הגחלים המתאכלות הפנימיות ויורד ונותנה במזרקו של בבש בדרומו של מזבח, דכתיב ושמו אש במזבח, ופס היה נגלע במקומו והיה ניתה בכל יום ראשונה לכל העבודות (זבחים כ:). **שבבר קידש מתחילת עבודה.** שו תחלת עבודת יום הבא ושם:

תוס' ישנים

בזמן שהן מרובין לין בבבש כו'. ותימה כיון דבעבודה היא כדאמרי' בגמרא ס"ב אין לין אלא דמרגיע גיריעלמי שעומד ומתבלבל ליך לבשות רגלו תרין אמוכין ר' סימון וכי לי מר אמר בכלמים ואם אמר בכהנים מאן דאמר בכהנים שהיו מהלכין בקב בלד נחל דכתיב (שמות כ:) לא תעלה במעלות על מזבחי פי' כיון שבשעת הילוך מיישרין רגליהן כל שכן בשעת תפלה מעומד ואין נראה לומר דלדון בקב בלד נחל קאמר ושמא כיון שלא [היו] עדין עסוקין בעבודה כמו בהולכת אברים לבבש יכולין לרוץ [1] לי נמי לין בקב בלד נחל שלא להראות כמו עושה כן אלא כי כן צריך לי ליך בשעת עבודה כדפי' המפורשת לומר להם הלגיעו. פי' שיהיו מכוונים ביניהם מנין אחד ר' לו כ' לו מ' וימנו כזה ל' לו כזה כ' כזה ג' כל כהנים ואותו שיפיימו בו המנין שביניו יתרום ואם תאמר אם כן כן ד' המתי' שבמעונה ידע בטוח היכן יפיים המנין וכל מי שרוצה בו יתרום יש לומר שבמעונה היה מוצה ולא היו לומרים לי המנין שבוטו ביניהם וכן פי' בעיון: הרי איברים ופדרים דלילה ותקינו להו רבנן פייסא פי' אלא חייבו דילמא לא אתו אלא תיקנו פיים ותיתה וכי אותן של איברים ופדרים הפסדה הן נאין והא אמרינן לקמן בפירקין (דף כו.) הזיבה כתמיד של שחר היא הזיבה כתמיד של בין הערבים ואפי' למאי דבעי לימר שחרית ומפייסין לתמיד של בין הערבים קאמר לקמן דתנינא אחי ר"ב היו בן יודעין מבעוד יום מי המעלה אברים למזבח ומה עניינם לתרומת הדשן אלא היו יודעין מבעוד יום ואומר רבי דסבירא ליה לתנאים דאפילו היו עשרן הפיים של תרומת הדשן מבעוד יום יש לחוש מי גם אותו שזכה בפיים יפסל ולא יעמוד כיון שהאחרים לא יקיצוהו משנתו לא יעמודו ואם (לא) היו מוכשרין בפיים של תרומת הדשן אם כן לא יעשיהו בלילה [ומתפפין] מבעוד יום ולוכה למיתם למחרי אלא ש"מ שאף כשיעשוהו לפיים מבעוד יום יש לחוש שמא יפסל כיון שלא יעמידוהו אחרים משנתו ולכן לא תיקנו בו פיים מתחילה ולהכי פריך הרי אברים ופדרים כו' שזה מקטרי כיון דמומות יום ותיקנו ועוד דלמאן דאמר מוספין קודמין לנדרים משמר תמיד של שחר ומשמר הנסכים מקטרי כיון דמומות בסוף החליל (דף ט:) (וא"כ) אין עניינם לתמיד של שחר כלום ואין יכולין לזיות בפיים הנני כלל אבל לת"ד נדרים קודמין למוספין אחי שפיר דאמ"ב דתמיד קרב שחרית ונדרים בחמש כדמומות כרים תמיד נשחט (דף נח:) משום דיהו נדרים בפיים תמיד לזו בתמיד של שחר ועוד כי נראה שמיחר לעשותן לאלתר שחרית אחר התמיד דהא לקמן בפרק המזבח (דף לד.) משמע שהיה להם לזיות בין תכיתין לנסכים משום דגמירי הוקה תוקה מתביתן אי לאו דבתמיד ביום ביום

[1] כל"ל יכולין לרוץ ומכאן נראה לר' דהא דאמרי' נסוכה (ב"ב כ') אמרו עליו על בנה של מרבעא בת ביתיה שהיה טעון כו' ויהיה הולך בקב בלד נחל שלא לראות אחר עושה כן אלא כו. ועי' ש"ש.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com